

Ålands Natura 2000-program

En beskrivning

I samband med inträdet till den Europeiska unionen år 1995 blev även Åland förpliktigt att göra upp och att sända till kommissionen ett Natura 2000-program. Ålands landskapsstyrelse godkände Ålands Natura 2000 – program år 1998 och en komplettering godkändes och sändes in år 2000 efter vissa önskemål från kommissionens sida.

Ålands Natura 2000 -program är uppgjord i enlighet med EU:s naturvårdsdirektiv, fågeldirektivet 79/409/EEG och habitatdirektivet 92/43/EEG. Programmet består av så kallade särskilda skyddsområden (SPA), särskilda bevarandeområden (SAC) samt områden av gemenskapsintresse (SCI) och områden som föreslås till områden av gemenskapsintresse (pSCI) utifrån de behov som finns för att utöka programmet och de kriterier som finns för sådana områden.

Om skyddandet av områden i enlighet med naturvårdsdirektiven stadgas i naturvårdslagens 21 § och om särskilda skyddsområden (SPA) och särskilda bevarandeområden i naturvårdslagens 22 §. Dessutom kan skydd för SPA-områden och salskyddsområden genomföras med stöd av jaktlagens 26 §.

Ålands Natura 2000 -program omfattar idag 77 områden med SPA eller SAC-status samt 10 områden med SCI-status. Några områden finns med pSCI-status. I stort sett återfinns alla inrättade naturreservat inom programmet.

Natura 2000-programmet är att betrakta som ett levande dokument som fortlöpande ska kompletteras och förbättras.

En del av områdena kräver kontinuerlig skötsel. Skötselåtgärderna beskrivs övergripande i förvaltningsplaner och mera i detalj i skötselplaner. En övergripande förvaltningsplan finns också, som beskriver de övergripande dragen i för förvaltningen av områden med olika naturtyper och arter. Naturinventeringar upphandlas årligen för att följa upp förekomster av arter och biotoper. På basen av dem utvärderas förvaltningsplaner och skötselplaner.

Att inrätta ett Natura 2000-område

De områden som ingår i Natura 2000 -nätverket måste skyddas så att de lagstiftade målen om skydd uppnås. Beroende på området verkställs skyddet i enlighet med till exempel naturvårdslagen eller jaktlagen eller en kombination av dessa.

När områdena är införlivade i Natura 2000-programmet, är också sådana åtgärder förbjudna, som påverkar negativt naturvärdena i området. I naturvårdslagens 2a § definieras en sådan påverkan som naturskada. Detta oavsett om avtal om skydd eller fredningsbeslut ännu finns.

Om man måste göra en kraftig begränsning i Natura 2000 -områdets normala markanvändning skyddas området i enlighet med naturvårdslagens 8§. Naturvårdslagen innehåller också bestämmelser om ersättning som betalas ut till markägare.

Konsekvenserna bedöms på förhand

Om man inte är säker på om konsekvenserna av ett projekt eller en plan som genomförs i eller nära ett Natura 2000 -område påverkar skyddsmålen negativt, måste en bedömning av konsekvenserna

göras. Även de sammantagna konsekvenserna av olika projekt ska bedömas. Ett projekt kan endast godkännas när man genom en förhandsbedömning har säkerställt att projektet inte har en påtaglig negativ inverkan på skyddsmålen för Natura 2000 -områdena.

Miljöbyrån kan dock bevilja tillstånd för ett projekt som försämrar naturvärdena i ett Natura 2000 -område om projektet måste genomföras av ett skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns någon alternativ lösning. Då måste man vidta kompensande åtgärder så att nätverket förblir sammanhängande.

Bedömning av konsekvenserna i Natura 2000- områden

För sådana projekt och planer som sannolikt har betydande verkningar för naturvärdena i ett Natura 2000- område ska en s.k. Natura 2000 -bedömning göras. En bedömning bör göras om det inte på objektiva grunder kan uteslutas att projekten har betydande inverkan på de mål som ställts upp för skyddet i området.

Den som genomför projektet eller planen ska låta bedöma konsekvenserna. Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen ska se till att bedömningen görs.

Om bedömnings- och utlåtandeförfarandet visar att projektet eller planen betydligt försämrar de naturvärden för vilkas skydd området har införlivats i nätverket Natura 2000, får myndigheten inte bevilja tillstånd för projektet eller godkänna planen. Sådana projekt eller planer kan godkännas endast när det från ett vetenskapligt perspektiv inte föreligger några rimliga tvivel om att projektet eller planen inte kan ha en skadlig inverkan. Meddelande till kommissionen skickar om sådana tillstånd.

Miljöbyrån kan bevilja undantagstillstånd

Miljöbyrån kan bevilja tillstånd för ett projekt som försämrar naturvärdena, om projektet måste genomföras av skäl som är tvingande på grund av ett ytterst viktigt allmänt intresse och det inte finns någon alternativ lösning.

Om det inom området finns en sådan prioriterad naturtyp som avses i habitatdirektivets bilaga I eller en i bilaga II nämnd prioriterad art, är en ytterligare förutsättning för tillstånd av miljöbyrån att det finns tvingande skäl till beslutet på grund av mycket viktiga gynnsamma verkningar på människans hälsa, på den allmänna säkerheten eller på miljön någon annanstans eller något annat mycket viktigt allmänt intresse. I det sistnämnda fallet ska kommissionens utlåtande inhämtas.

Bestämmelser om Natura 2000 -bedömning ingår i 24a och 24 b i naturvårdslagen och i artikel 6 i habitatdirektivet.

- [Naturvårdslagen 1998:82](#) (ÅLEX)
- [Jaktlagen 1985:31](#)
- [Habitatdirektivet](#) (Eur-Lex)

Europeiska kommissionen har uppdaterade år 2018 bestämmelserna om hur artikeln ska tolkas: ["Förvaltning av Natura 2000-områden. Bestämmelserna i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EEG"](#).